

ÅMÅLS KOMMUN

Plan för full delaktighet i Åmåls kommun

Förord

Åmåls kommun vill med denna plan för full delaktighet öka delaktighet, jämlikhet, och livsvillkor för funktionshindrade i Åmåls kommun.

Det ligger i kommunens ansvar att ge delaktighet i samhällslivet på lika villkor. Ett stort antal invånare i Åmåls kommun har funktionsnedsättning av något slag som begränsar deras möjlighet till delaktighet. Målet är att vi i Sverige 2010 ska ha nått målet att ge alla full delaktighet. De förbättringar som bidrar till att uppfylla målet ger med automatik förbättringar för alla kommuninvånare.

Denna handlingsplan utgår från FN:s 22 standardregler och är det strategiska instrumentet för Åmåls kommun att tillförsäkra den funktionshindrade samma rättigheter och skyldigheter som övriga samhällsmedborgare. Planen ska gälla som längst 2008-2012. Minst en gång vart fjärde år ska planen revideras. Planen ska ligga till grund för planering och uppföljning inom alla kommunens verksamheter och åtgärder ska årligen inarbetas i verksamhetsplaner och budget.

Planen har arbetats fram i en parlamentarisk grupp, utsedd av kommunfullmäktige. Alla sju partier i kommunfullmäktige har varit representerade.

Gruppens förslag till plan har skickats ut på en remissrunda till sjuttioåtta handikapporganisationer, kyrkor och samfund, idrottsföreningar, kulturföreningar, byalag, fackliga organisationer, pensionärsföreningar, arbetsgivarorganisationer och funktionshindrades samarbetsråd. Fem remissvar inkom från Hjärt- och lungsjukas förening i norra Dalsland, DHR Åmål, funktionshindrades samarbetsråd i Åmål, SRF Älvsborg och Edsleskogs byalag. Gruppen anordnade därefter en hearing för allmänheten som endast lockade en deltagare. Gruppen har valt att tolka detta magra gensvar som en bekräftelse på att förslaget uppfattades som bra.

Åmål, den 30 januari 2008

Anne Sörqvist

Ordförande i den parlamentariska gruppen för framtagande av plan för full delaktighet

Förord	2
GEMENSAMMA UTGÅNGSPUNKTER	6
REGEL 1. ÖKAD MEDVETENHET	7
REGEL 19. PERSONALUTBILDNING	7
Mål för Åmåls kommun	7
Åtgärder för Åmåls kommun	7
REGEL 2. MEDICINSK VÅRD OCH BEHANDLING OCH REGEL 3. REHABILITERING	7
Allmänt	8
Mål för Åmåls kommun	8
Åtgärder för Åmåls kommun	8
REGEL 4. STÖD OCH SERVICE	8
Allmänt	9
Mål för Åmåls kommun	9
Åtgärder för Åmåls kommun	9
REGEL 5. TILLGÄNGLIGHET	9
Mål för Åmåls kommun	9
Åtgärder för Åmåls kommun	9
REGEL 6. UTBILDNING	10
Mål för Åmåls kommun	10
Åtgärder för Åmåls kommun	10
REGEL 7. ARBETE	10
Mål för Åmåls kommun	10
Åtgärder för Åmåls kommun	11
REGEL 8. EKONOMISK OCH SOCIAL TRYGGHET	11

Mål för Åmåls kommun	11
REGEL 9. FAMILJELIV OCH PERSONLIG INTEGRITET	11
Mål för Åmåls kommun	11
Åtgärder för Åmåls kommun	11
REGEL 10. KULTUR	12
Mål för Åmåls kommun	12
Åtgärder för Åmåls kommun	12
REGEL 11. REKREATION OCH IDROTT	12
Mål för Åmåls kommun	12
Åtgärder för Åmåls kommun	12
REGEL 12. RELIGION	12
Mål för Åmåls kommun	13
REGEL 13. KUNSKAP OCH FORSKNING	13
Mål för Åmåls kommun	13
REGEL 14. POLICY OCH PLANERING	13
Mål för Åmåls kommun	13
Åtgärder för Åmåls kommun	13
REGEL 15. LAGSTIFTNING	14
REGEL 16. EKONOMISK POLITIK	14
REGEL 17. SAMORDNING	14
Mål för Åmåls kommun	14
Åtgärder för Åmåls kommun	14
REGEL 18. HANDIKAPPORGANISATIONER	14
Mål för Åmåls kommun	14
Åtgärder för Åmåls kommun	14
REGEL 20. NATIONELL GRANSKNING OCH UTVÄRDERING AV HANDIKAPPROGRAM I SAMBAND MED STANDARDREGLERNAS GENOMFÖRANDE	15

REGEL 21. TEKNISKT OCH EKONOMISKT SAMARBETE	15
REGEL 22. INTERNATIONELLT SAMARBETE	15
Mål för Åmåls kommun	15
Åtgärder för Åmåls kommun	15

Gemensamma utgångspunkter

Människor med funktionsnedsättning har idag inte fullt ut samma rättigheter och möjligheter i samhället som icke funktionshindrade. Många faktorer påverkar levnadsförhållandena och alla verksamheter inom kommunen berör och påverkar funktionshindrades möjligheter till delaktighet och jämlikhet. Det är därför viktigt att vi i planen dels har en helhetssyn och ett kommunövergripande ansvar, dels ger verksamheterna ansvar att bryta ned och tillämpa planen. Samordning och samverkan ska ske när frågor berör flera verksamheter.

FN:s standardregler bildar stommen i planen. Verksamhetsspecifika frågor har inte tagits med i planen. Här förväntas respektive verksamhet i verksamhetsplan och budget lägga in åtgärder utifrån planens mål och intentioner.

Speciellt ska funktionshindrade kvinnors situation uppmärksammas. Män och kvinnor vinner inte delaktighet på lika villkor. Roller och villkor skiljer sig åt på många sätt. Självständighet, oberoende och inflytande har inte samma innebörd för män som för kvinnor. Ett slags dubbla handikapp! Hänsyn ska tas till kvinnornas särskilda behov vid tillämpningen av planen.

Det som planläggs har större möjlighet att förverkligas. Planer som följs upp, värderas och förnyas regelbundet ger långsiktighet, kontinuitet och driver på utvecklingen mot de mål som sätts upp. Denna plan ska vara underlag för åtgärder i varje verksamhetsplan och budget inom kommunens samtliga verksamheter. Planen ska revideras minst en gång vart fjärde år.

Begreppet handikapp finns inte kvar. Istället får begreppet delaktighet en framträdande roll. Vi talar inte om handikappade personer, utan om personer med funktionshinder. Funktionshinder är ett individinriktat begrepp och avser förlust eller begränsning av möjligheterna att delta i samhällslivet på samma sätt som befolkningen i övrigt. Begreppet ”handikapp” är inte en egenskap hos en enskild person utan en beskrivning av mötet mellan människor med funktionsnedsättning och omgivningen och de hinder som uppstår i den fysiska, psykiska och/eller sociala miljön. Brister i den fysiska miljön är relativt lätta att identifiera och åtgärderna blir synliga och tydliga. Brister i den psykiska och sociala miljön är svårare att identifiera och åtgärda till exempel hinder för kommunikation, information och utbildning. Det är därför extra viktigt att ha en helhetssyn och att åtgärda alla typer av begränsningar.

Regel 1. Ökad medvetenhet

Regel 19. Personalutbildning

Regel 1: Staterna bör aktivt öka medvetenheten i samhället om människor med funktionsnedsättning om deras rättigheter, behov och möjligheter och om vad de kan bidra med.

Regel 19: Staterna är ansvariga för att det på alla nivåer finns lämplig utbildning för all personal som deltar i planeringen och genomförandet av program och service för människor med funktionsnedsättning.

Mål för Åmåls kommun

Alla människors rätt till jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet innebär att en person med funktionshinder skall ses som en medborgare med samma rättigheter och skyldigheter som alla andra.

Ansvariga myndigheter informerar om tillgängliga program och tjänster för människor med funktionsnedsättning. Informationen skall presenteras så att den är tillgänglig för alla. Handlingsplanen skall syfta till att öka medvetenheten om vilka rättigheter och möjligheter som människor med funktionshinder har.

Det handlar också om bemötande som inte kränker eller diskriminerar, om att ha ett socialt umgänge och socialt samspel.

Åtgärder för Åmåls kommun

Inom varje nämnds och styrelses verksamhetsplan skall mål och åtgärder som överensstämmer med intentionerna i denna plan tas upp.

Dessutom skall varje nämnd och styrelse ha ett utarbetat informationsmaterial om de tjänster som erbjuds inom respektive förvaltning.

All personal och de förtroendevalda i Åmåls kommun skall utbildas inom bemötande- och kommunikationsfrågor.

Regel 2. Medicinsk vård och behandling och regel 3. Rehabilitering

Regel 2: Staterna bör ansvara för att effektiv medicinsk vård och behandling finns tillgänglig för människor med funktionsnedsättning.

Regel 3: Staterna bör se till att rehabilitering erbjuds för människor med funktionsnedsättning för att kunna uppnå och behålla största möjliga självständighet och funktionsförmåga.

Allmänt

Kommunen har ansvar för hemsjukvården upp till sjuksköterskenivå. Läkarinsatser är Västra Götalandsregionens ansvar. Alla som har behov av kommunens hemsjukvård, oavsett ålder och funktionshinder eller sjukdom får tillgång till den enligt fastställda kriterier. Det finns rutiner, riktlinjer och ansvar för samarbetet med regionen.

Inom socialtjänsten ansvarar rehabteamet för insatser till människor i både särskilda och ordinarie boenden, för personer som är inskrivna i hemsjukvården. Arbetsterapeutisk och sjukgymnastisk behandling kan vid behov ske i hemmet.

Mål för Åmåls kommun

Åmåls kommun skall arbeta enligt närsjukvårdskonceptet, vilket innebär att människor i stor utsträckning erbjuds sjukvård och rehabilitering på hemmaplan och i nära samarbete med Västra Götalandsregionen.

Åtgärder för Åmåls kommun

Kommunen ger berörd personal kontinuerlig fortbildning så att de kan upptäcka tidiga skador och sjukdomar och hänvisa till rätt instans för vård och behandling.

De vårdkedjeprogram som är utarbetade i samverkan med Västra Götalandsregionen för att säkerställa rätt vård och behandling för personer med funktionshinder skall hållas aktuella. Att se till att programmen följs skall ingå i personalens dagliga arbete.

Åmåls kommun ger rehabilitering för personer med långvariga funktionshinder inom kommunen och följer de vårdkedjeprogram som är utarbetade i samverkan med Västra Götalandsregionen.

Samverkansformer mellan primärvården och kommunens hemsjukvård skall utvecklas för att öka tillgängligheten under kvällar och helger enligt överenskommen handlingsplan.

Regel 4. Stöd och service

Regel 4: Staterna bör garantera utvecklingen av och tillgången till stöd och service, inbegripet sådana hjälpmedel som bidrar till att personer med funktionsnedsättning kan bli mer oberoende i det dagliga livet och utöva sina rättigheter.

Allmänt

Personlig assistans bedöms och beviljas av Försäkringskassan. Den enskilde väljer själv om kommunens LSS-enhet eller en privat anställd skall utföra tjänsten.

Mål för Åmåls kommun

Det skall finnas tillgång till hjälpmedel och utrustning, personlig assistans och tolkservice som uppfyller de behov som personer med funktionsnedsättning har.

Det skall finnas bostäder med särskild service för de människor i kommunen som behöver detta. Bostöd i olika former och annan hjälp i hemmet skall utvecklas för funktionshindrade som har sådana behov och bor i egna lägenheter.

Åtgärder för Åmåls kommun

Åmåls kommun skall utveckla metoder för att öka brukarens delaktighet i planering av insatserna.

Regel 5. Tillgänglighet

Regel 5: Staterna bör inse tillgänglighetens betydelse på alla områden i utvecklingen mot full delaktighet. Oavsett vilka eller hur stora funktionshinder människor har, skall staten

- a) införa handlingsprogram som gör den fysiska miljön tillgänglig för dem och
- b) se till att de får tillgång till information och möjlighet till kommunikation.

Mål för Åmåls kommun

Tillgänglighet är en förutsättning för delaktighet. Åmåls kommun skall verka för att den fysiska miljön görs tillgänglig för alla, det vill säga att man kan komma till och in i byggnader, lokaler, färdmedel med mera, samt kunna orientera sig och vistas i dem och ta del av verksamheten.

Kommunens information och kommunikation skall vara anpassad för personer med olika typer av funktionshinder.

Åtgärder för Åmåls kommun

I Åmåls kommun skall samtliga byggnader som kommunen och det kommunala bostadsbolaget äger eller bedriver verksamhet i göras fysiskt tillgängliga och i övrigt anpassas efter människor oavsett funktionshinder.

Långsiktigt tänkande avseende anpassning för funktionshindrade skall genomsyra både planering, projektering, nybyggande, drift, underhåll och förbättringar av befintliga miljöer.

I mötet med kommunens personal skall människor ges möjlighet att använda sitt eget kommunikationssätt.

Regel 6. Utbildning

Regel 6: Staterna bör erkänna principen om lika möjligheter till utbildning på grundskole-, gymnasie- och högskolenivå för barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning. De bör se till att sådan utbildning är en integrerad del av den ordinarie utbildningen

Mål för Åmåls kommun

Åmåls kommun skall ge förutsättningar för att alla elever, oberoende av funktionshinder, skall kunna genomföra sin utbildning. Utbildning av människor med funktionshinder skall så långt möjligt äga rum i en integrerad miljö.

Barn med funktionsnedsättning skall tidigt uppmärksammas för att få sina behov av särskilt stöd och särskild pedagogik tillgodosedda inom både förskolan och skolan.

Åtgärder för Åmåls kommun

För att ge eleven bästa möjliga stöd för utbildningen skall samordning ske av insatser mellan olika verksamheter.

Åmåls kommun skall ha en klart uttalad policy och tillåta flexibilitet och anpassning av läroplanen.

Regel 7. Arbete

Regel 7: Staterna bör erkänna principen att förutsättningar skapas för människor med funktionsnedsättning så att de skall kunna utnyttja sina mänskliga rättigheter, särskilt rätten till arbete. Såväl på landsbygden som i städerna måste de ha lika möjligheter till produktivt och inkomstbringande arbete.

Mål för Åmåls kommun

Arbetsgivare skall anpassa arbetsmiljön så att människor med funktionsnedsättningar inte diskrimineras eller hindras från möjlighet till anställning.

Åtgärder för Åmåls kommun

Åmåls kommun skall som arbetsgivare anpassa arbetsmiljön så att människor med funktionsnedsättningar inte diskrimineras eller hindras från möjlighet till anställning.

Åmåls kommun skall ha en öppen attityd till att bereda människor med funktionsnedsättning utbildning och arbete.

Åmåls kommun skall ha en handlingsplan för hur kommunen skall öka medvetenheten och kunskapen om personer med funktionshinder som arbetstagare.

Regel 8. Ekonomisk och social trygghet

Regel 8: Staterna är ansvariga för att människor med funktionsnedsättning har social trygghet och tillräckliga inkomster.

Mål för Åmåls kommun

Alla funktionshindrade i Åmåls kommun skall ha en ekonomisk och social trygghet.

Regel 9. Familjeliv och personlig integritet

Regel 9: Staterna bör främja möjligheten för människor med funktionshinder att leva familjeliv. De bör främja deras rätt till personlig integritet och se till att lagar inte diskriminerar människor med funktionsnedsättning när det gäller sexuella relationer, äktenskap och föräldraskap.

Mål för Åmåls kommun

Åmåls kommun skall främja möjligheten för människor med funktionshinder att leva familjeliv och deras rätt till personlig integritet.

Åtgärder för Åmåls kommun

Åmåls kommun skall erbjuda olika former av stöd för både funktionshindrade och anhöriga som är i behov av särskilda insatser, för att ge den funktionshindrade möjlighet till kärleks- och familjeliv.

Regel 10. Kultur

Regel 10: Staterna skall se till att människor med funktionsnedsättning kan delta i kulturlivet på lika villkor.

Mål för Åmåls kommun

Åmåls kommun skall se till att människor med funktionsnedsättning kan delta i kulturlivet på lika villkor.

Åtgärder för Åmåls kommun

Åmåls kommun skall tillsammans med berörd fastighetsägare anpassa lokaler såsom biograf, museer och bibliotek för samtliga invånare.

Människor med funktionshinder skall beredas möjlighet att delta i, utöva och ta del av kulturlivet, som skall präglas av tillgänglighet för alla. Åmåls kommun skall stimulera organisationer och föreningar så att barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder kan delta.

Ledsagare skall inte behöva betala inträdesavgift vid kommunens egna kulturarrangemang.

Regel 11. Rekreation och idrott

Regel 11: Staterna skall vidta åtgärder för att tillförsäkra människor med funktionsnedsättning samma möjligheter till rekreation och idrott som andra.

Mål för Åmåls kommun

Åmåls kommun skall vidta åtgärder för att tillförsäkra människor med funktionsnedsättning samma möjligheter till rekreation och idrott som andra.

Åtgärder för Åmåls kommun

Människor med funktionshinder skall beredas möjlighet delta i, utöva och ta del av idrotts- och friluftsliv, som skall präglas av tillgänglighet för alla.

Ledsagare skall inte behöva betala inträdesavgift vid kommunens egna idrottsarrangemang.

Regel 12. Religion

Regel 12: Staterna skall uppmuntra åtgärder som syftar till att skapa jämlika möjligheter för människor med funktionsnedsättning att utöva sin religion.

Mål för Åmåls kommun

Åmåls kommun skall uppmuntra åtgärder som syftar till att skapa jämlika möjligheter för människor med funktionsnedsättning att utöva sin religion

Regel 13. Kunskap och forskning

Regel 13: Staterna tar det yttersta ansvaret för att kunskap om levnadsvillkoren för människor med funktionsnedsättning samlas in och sprids och också för att stöd ges till forskning på alla områden, inklusive det som är till hinder i deras liv.

Mål för Åmåls kommun

Åmåls kommun ansvarar för att kunskaperna om levnadsvillkoren för människor med funktionsnedsättning samlas in till stöd för forskning.

Regel 14. Policy och planering

Regel 14: Staterna skall se till att handikappaspekterna beaktas i alla relevanta policysammanhang och i planering på riksnivå.

Mål för Åmåls kommun

I Åmåls kommun skall handikappaspekterna beaktas i alla relevanta policysammanhang.

Åtgärder för Åmåls kommun

En plan för full delaktighet i Åmåls kommun skall upprättas. Den skall revideras minst en gång vart fjärde år.

Regel 15. Lagstiftning

Regel 16. Ekonomisk politik

Regel 17. Samordning

Regel 15: Staterna har ansvaret för att det skapas en rättslig grund för åtgärder som leder till delaktighet och jämlikhet för människor med funktionsnedsättning.

Regel 16: Staterna har det ekonomiska ansvaret för nationella handlingsprogram och åtgärder som skall tillförsäkra människor med funktionsnedsättning delaktighet och jämlikhet.

Regel 17: Staterna är ansvariga för att nationella samordningskommittéer eller liknande organ inrättas, som säkerställer att handikappfrågor samordnas.

Mål för Åmåls kommun

Kommunen har det ekonomiska ansvaret för planen för full delaktighet och åtgärder till följd av planen.

Åtgärder för Åmåls kommun

Mål och åtgärder utifrån denna plan skall tas med i budgetarbetet på alla nivåer.

Regel 18. Handikapporganisationer

Regel 18: Staterna bör erkänna handikapporganisationers rätt att representera människor med funktionsnedsättning på riksnivå, regional och lokal nivå. Staterna bör också erkänna handikapporganisationernas rådgivande roll när det gäller att fatta beslut i handikappfrågor.

Mål för Åmåls kommun

I Åmåls kommun skall funktionshindrades samarbetsråd ha en central plats i kommunens organisation.

Åtgärder för Åmåls kommun

Kommunen skall utveckla handikapporganisationernas rådgivande roll när det gäller att fatta beslut i handikappfrågor.

Regel 20. Nationell granskning och utvärdering av handikappprogram i samband med standardreglernas genomförande

Regel 21. Tekniskt och ekonomiskt samarbete

Regel 22. Internationellt samarbete

Regel 20: Staterna är ansvariga för fortlöpande granskning och utvärdering av nationella program och tjänster för att tillförsäkra människor med funktionsnedsättning delaktighet och jämlikhet.

Regel 21: Stater, både industri- och utvecklingsländer, har ett ansvar för att tillsammans förbättra levnadsförhållandena för personer med funktionsnedsättning i utvecklingsländerna.

Regel 23: Staterna skall delta aktivt i internationellt samarbete när det gäller åtgärder för att tillförsäkra människor med funktionsnedsättning delaktighet och jämlikhet.

Mål för Åmåls kommun

I internationellt samarbete skall Åmåls kommun uppmärksamma möjligheten att verka för förbättrade villkor för funktionshindrade.

Åtgärder för Åmåls kommun

När Åmåls kommun representeras vid samarbete och utbyte med andra länder bör funktionshindrade ges möjlighet att delta.